

Posudek školitele k dizertační práci Petra Vidomuse „Klimaskepse v českém provedení: kontrahnutí a jeho strategie“

Předkládaná dizertační práce navazuje na autorův dlouhodobější zájem o problematiku sociálních hnutí, jimž se věnoval již v době magisterských studií. V rámci doktorského studia autor přeorientoval svůj zájem zejména na studium kontrahnutí a konzervativního aktivismu.

Studium Petra Vidomuse probíhalo v souladu se stanoveným studijním plánem, úskali při tvorbě práce (teorie, přístup do terénu, vztahy s informanty) byly pravidelně konzultovány. Autor prokázal schopnost prezentovat svá zjištění před odborným publikem (např. konference Dvě společnosti - dvě sociologie?) a v recenzovaném tisku (Sociologický časopis, Sociální studia, sborník Soudobá sociologie V).

Dizertační práce „Klimaskepse v českém provedení: kontrahnutí a jeho strategie“ je průlomová z mnoha důvodů. Už dané téma je velmi dobře zvolené. Sociologové jsou tradičně posedlí environmentálními či genderovými otázkami, ale na konzervativní reakci na tato hnutí zbývá nepoměrně méně času a prostoru.

Za pozornost stojí i rozsah dizertační práce (352 stran), který výrazně překračuje obvyklé standardy. Práce se člení na 22 kapitol. Autor nastiňuje problematiku změn klimatu, politiku změn klimatu, sociologickou diskusi změn klimatu a pojetí kontrahnutí. Definuje enviroskepsi, antienvironmentalismus a klimaskepsi. Klimaskepticismus uchopuje jako kontrahnutí. Načrtává model zakotvené teorie, umělý problém globálního oteplování jako centrální kategorii diskursu klimaskeptiků, aktéry „katastrofismu“ jako producenty problému (vědci, média, aktivisté). Diskutuje kritické události vývoje české klimaskepse, její zdroje, specifické strategie zpochybňování globálního oteplování a následky strategií jednání.

Pozoruhodná je kvalitativní analýza v podobě rozhovorů s českými klimaskeptiky. Vidomusovy respondenty lze charakterizovat výraznými znalostmi a aktivitou v dané oblasti, vysokým stupněm formálního vzdělání (7 z 18 zkoumaných skeptiků mělo doktorské a vyšší vzdělání), povětšinou přírodovědné profilace (4 měli ekonomické vzdělání) a často pravicové orientace. Za možná poněkud nezdvořilé by se snad dal označit fakt, že jsou výpovědi klimaskeptiků anonymizovány, nicméně jde

o postup v souladu s etikou a parametry daného typu výzkumu. Analýza a interpretace rozhovorů a dalších dat je provedena příkladně.

Přístupy, jež považují klimaskepsi za hnutí (resp. kontrahnutí) nevzbuzují u samotných aktérů (klimaskeptiků) úplné nadšení. Oni sami rámuji své požadavky v terminologii blízké vědeckému diskurzu a odmítají o sobě hovořit jako o politickém aktivismu či hnutí. Nicméně pokud interpretujeme environmentalismus jako politickou ideologii, tak také antienvironmentalismus (jehož je klimaskepticismus důležitou součástí) má rovněž ideologické aspekty či momenty. Oceňuji, že autor kriticky reflektuje jak některé sporné momenty konceptu kontrahnutí (kap. 5.), tak úskalí konceptualizace klimaskepsy, resp. působení tržně orientovaných think tanků, jako kontrahnutí (kap. 8).

Jakkoli hlavní část je empirická, nelze práci upřít i teoretický přínos - poopravuje někdy dosud přetrvávající představu o následnosti mobilizace hnutí-kontrahnutí (dokládá, že téma klimatu do českého prostoru vnesl účinněji až Václav Klaus, resp. klimaskeptici, nikoli environmentalisté) a doplňuje některé západní studie klimaskepsy o důležitý lokální kontext (postsocialismus, europeizace). Zejména v závěrečné diskusní části autor předkládá inspirativní hypotézy, které jsou vhodným východiskem pro navazující výzkumy (výzkum praxe klimatologů, medializace problému, expertizace aktivit hnutí i kontrahnutí a konečně i podrobnější výzkumy širší populace ve vztahu ke klimatu).

Dizertační práce Petra Vidomuse je vynikajícím příspěvkem do české společensko-vědné literatury. Doporučuji autorovi její publikaci v nějakém univerzitním nakladatelství.

Dizertační práce Petra Vidomuse splňuje požadavky kladené na dizertační práce. Doporučuji ji k obhajobě.

Doc. PhDr. Ing. Marek Loužek, Ph.D.

Katedra sociologie FF UK

Email: louzek@post.cz

V Praze, 12. října 2015